

Tévé

Új filmsorozatok

Új filmsorozatok kezdődnek a közeljövőben a televízióban. Január 29-én kezdik sugározni a *Mentők* című, tizenegy részes csehszlovák produkciót. Ez az ottani mentőszolgálat történetét öleli fel 1930-tól 1971-ig, s a szervezet mindennapi munkáját mutatja be egy fiatal sebész, majd mentőorvos életén keresztül. A héten két alkalommal látható epizódokban a nézők megismerkedhetnek a mentősök szakmájával, s — csakúgy, mint a korábban vetített csehszlovák sorozatokban — a munkahelyi konfliktusok, örömök mellett a szereplők, így az orvosok és a betegek magánéletével.

E sorozatot követi majd a *Második lehetőség* című an-

gol folytatásos film, amelynek hat fejezete egy házasság felbomlásáról, s a válás problémáiról szól. Tavasszal kezdődik a *Shogun* című amerikai produkció, amely James Clavell regényéből készült, az adással egy időben maga a könyv is megjelenik. Az izgalmas, látványos, tizenegy részes film helyszíne a XVII. századi Japán, főhőse egy angol tengerészkapitány.

Az év első felében sugározzák azt a francia ismeretterjesztő dokumentumfilm-sorozatot, amelynek címe *Az olaj titkos története*. Áprilistól — a Renoir-sorozatát követően — sugározzák a neves amerikai filmszínész, Walter Matthau filmjeiből összeállított ciklust.

Hangverseny

A Szegedi Szimfonikus Zenekar hangversenyét rendezte meg a filharmonia szimfonikus bérletsorozatának harmadik koncertjeként ma, csütörtökön este fél 8 órai kezdettel a nagyszínházban. Vezényel: Ligeti András, közreműködik: Onczay Csaba (gordonka). A műsorban Glinka, Csajkovszkij, valamint Muszorgszkij—Ravel művei szerepelnek. Ugyanezt a koncertet ma délelőtt 11 órától a Tömörkény gimnázium tanulóinak is megrendezik, ám ekkor a műsorban csak Muszorgszkij—Ravel Egy kiállítás képei című művét adja elő a szimfonikus zenekar, a műsort pedig Rozgonyi Éva ismerteti.

Turandot Újvidékről



Radmila Bakocsevic
a címszerepben

Pár napja a régen várt pezsgést tapasztalni a szegedi operában Józsefivel le sem futott a turné-Aida valamennyi szereposztása, még menet közben, amolyan pihentetésképpen az újvidéki Szerb Nemzeti Színház operatársulata frissítette föl régóta nálunk őrzött névjegykártyáját. Nem is akármivel, Puccini hatyudával, a *Turandottal* jöttek. megint tehát egy nagy formátumú, az új színházépület művelői szellemi gazdagságára méltán igényt támasztó remekművet kapott a publikum, mely ezért a hálájával sem fukarkodott.

Boris Makszimovics tetszetős, lendületesen berendezett mesevár alapdiszkrétben vendégművész, Szerz Vafiadisz rendezte az előadást, elsősorban a tömegjelenségekre; a kórusok lényeges meghatározói a látványoknak. (Kár, hogy az a bizonyos technikai arzenál ezúttal sem működött zökkenőmentesen; mindjárt az elején, hogy Turandot hercegnő megjelent a palotaablakban, csodát mondott a drámai szopránja. S ebben most sem csalódnunk: Bakocsevic hangja az évek során mit sem veszített fény-

ből, ragyogásából. Győzi is szusszal a nehéz szöveget, mindössze azt sajnálni, hogy igazán egyenértékű partner nélkül van, meg aztán zenéi pontosság dolgában is nagy kíváncsiságot az előadás. Dimitri Damjanov Kalafja ugyanis egyelőre technikai problémákkal küzd, nem tudja felszabadultan sem énekelni, sem játszani szerepét, így a zenéj kivitelezés folyamatában repedések támadnak. Kitiűző basszust ismertünk meg viszont Rodiszlav Jaticis Timurjában, de a három miniszter — Branislav Vukasovics, Alekszandr Manojlovics, Vojislav Kuculovics — is megfelelt, sőt, a Liuként hallott Vitkayné Kovács Vera sem csalódás.

Fura persze, hogy a vezető szöveget olaszul, a többiek szerbhorvátul énekelnek, de hát valószínűleg csak a gyar fül számára ennélfogva komplikáltabb változatot hozhattak volna. Summa summárum: jó, hogy erre jártak ismét, tehetnek gyakrabban. A „változatosság gyönyörködtet”, s miért lenne ez másként az operajátékszásban.

N. I.



Új film

Elysium

Színes magyar film. Készítette: Imre regénye nyomán írta: Szántó Erika és Shulze Éva. Fényképezte: Zádori Ferenc. Rendezte: Szántó Erika. Főbb szereplők: Bács Ferenc, Nagy Zoltán, Szilágyi Tibor, Ráckevei Anna, Klaus Abrahamowksy, Bubik István.

Az első kockákat megelőző felirat Stefan Zweiget idézi az alkotó részvevő, a legutolsó képsor után pedig hasonló felirat közli velünk, hogy a náci koncentrációs táborokban másfél millió gyermek vesztette életét. Ami azonban a két szöveg közötti másfél órában van... No de ne vágjunk a dolgok elébe.

Szántó Erika filmjét jókora előzetes hírverés készítette el. A Stúdió '87-ben már jóval a mostani országos premier előtt hallhattunk róla. Emlékszem, Sára Sándor szintén most készül, a bukovinai székelyek két évszázados hányattatását bemutató, „Sir az út előtttem...” című filmjével párhuzamosan, terjedelmében viszont még egyszerűbb olyan hosszan harangoztattott be az *Elysium*. Most a film utáni megrökönyödés első fokán közvetlenül esztétikai természetű csalódásokból táplálkozik.

Egészen megdöbbentő az a bántóan sematikus, gyatra „agitprop kezelési” módszer, ahogyan az alkotók egy kedves arcú kisfiú sorsában

a zsidóüldözés közvetlen, talán már kissé túlságosan jól ismert tematikáját fölmutatják. Az eredendő hiba éppen ott keresendő, hogy az eredetiség minimuma nélkül roppant nehéz, sőt, lehetetlen bármily művészi megfogalmazás és hiteles nyújtás arról a történelmi paranoiáról, ami alighanem hosszú évtizedekre kóros és kollektív lelki rombolásokat okozott a zsidó származású emberek szemléletmódjában. Minden ilyesféle torzulás természetesen sok szempontból érthető, a műalkotás törvényszerűségei fölül szemlélve mégis elfogadhatatlan, ha manipulativan csupán szentimentalizmusunkra, értelmünk és erkölcsi érzékünk helyett csak zsigereinkre, emócióinkra kívánnak hatni az *Elysium*, sok-sok leegyszerűsítéssel.

A kisfiú, akit a Holocaust öröklött elszakítanak szüleitől, sajnos, már önmagában, mint középponti dramaturgiai figura túltöltött biztos megoldás és egyben eszköz bármiféle hatásmechanizmusra. Így a művészi megoldás tekintetében ijesztően konformista. Akárcsak a profán (de igaz!) ősi példázat, miszerint elhagyott gyermek és kiskutya — garantált sikerrecept. Hogy a dolog így kissé olcsó és — az áldozatok származásától függetlenül — nem biztos, hogy izlése, egészen más kérdés. Ráadásul arra sem árt gondolni: a magyar művészfilmek Jancsóék óta azért csak „kineveltek” egy kellőképpen érett, e szájba-

ragós közelítésmódnál többet érdemlő közönséget...

Az *Elysium* eme, szinte eleve elrendelt, mélyen negatív kvalitásai, a kisiskolás beállítások, agitativ, valószínűtlen helyzetek, kidolgozatlan, tételeket illusztráló, élettelen figurák dacára egyvalamit azért jól jelez. Azt a görcsöt, amiről — Szász György forradalmi jelentőségű, lassan tizenkét éve megjelent nagy esszéje, az *Egy előítélet nyomában* óta — ebben az országban végre nyílt, vagy legalábbis nyíltabban beszélni lehet. A zsidóság tegnapi és mai szemléletmódjának és megítélésének az értelmiségi társadalomban váltig továbbbregző-ránduló tisztázatlanságait. Azt, hogy az *Elysium* akár áltörténelmi filmnek is fölfogható. Olyan műnek, amely egy közösségnek bizonyos jelzéseket, „üzeneteket” is közvetít vagy érzékel. Komplexusokat, gyánakvást éppúgy tükröz, mint hazafiság és nacionalizmus, asszimiláció és elkülönülővádó gyűlölködés szélsőségei között hanyódo szemléleti bizonytalanságokat. Rengeteg pokolbéli ballasztot. Egy rossz film ilyesféle, „mögöttes” társadalmi hasznáról ritkán esik szó. Pedig legalább olyan fontos, mint a mondat, amit a távolba hurcolt Gyurika apja, a magyar népzene kutató zsidó orvos mond: „Hátat fordítani a magyarságnak? Hát azt hiszik, ez lehetséges? Ez megoldás?”

Domonkos László

Turné Nyugat-Európába

Hetek óta beszédtem a színházbarátok körében az operatársulat idei turnéja, s kíváncsi vagyok, hogy az indulás ideje szinte itt van, kivülálló is érzékelhetik: „nagyüzem” a színház, rendkívüli a munkatempó.

Sajtótájékoztatóra mégis maradt idejük a színház vezetőinek, végére Magyarország és Szeged operatársulát híreik majd a nagyvilágban. Jórészt olyan NSZK-beli, svájci és hollandiai városokban, ahol nincsenek állandó társulatok (vannak viszont szép, technikailag sokra képes színházépületek), ahol tehát a közönség igen szívesen lát valót műhelymunkát folmutatni képes színházi együttest. Hogy a szegedi kivált, arról beszédek: ez lesz a szegedi opera hatodik nyugati turnéja. Egy kis statisztika: az eddigi öt utazás során 36 városban, összesen 93 előadáson, mintegy 100 ezer néző láthatta együttesüket. Legtöbbször az NSZK-ban léptek fel, Svájcban és Hollandiában kívül jártak már Belgiumban és Ausztriában is.

Az Aida „első stábjá” 25-én, vasárnap indul, 27-én már előadás — Svájcban.

A következő három telebusz (plusz két kamionnyi az „üticosmag”) aznap, kedden startol, s február 13-ig: nincs megállás. Pontosabban egy, azaz egy szabadnap lesz, egyébként: előadás, utazás és megint, zsinórban.

Mindennapos szolgálat vár nemcsak a műszakiakra, hanem a zene-, ének- és balettárra is. A címszereplők testvériesen megosztottnak a 16 előadáson, négy Aida áll készenlétben, a többi főszerepre is vannak ketten-hárman, s három a karmester. A rendkívül megerőltető, ám nevet-rangot öregbítő, ráadásul gazdaságos külföldi vendégzereplésnek — okkal reméljük — hamarosan a sikereiről tudósíthatunk.

Színháznak és közönségnek egyaránt örömet okozó hirtel szolgáltak tegnap a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsának vezető képviselői is: az szmt 1985-ös küldötttervezetén elfogadott javaslat nyomán „Közönségdíj”-at alapított a szegedi vállalat — a Dél-alföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, a Magyar Kenderipari Tröszt, a Szegedi Konzervgyár, a Szegedi Ruhagyár, a Tisza Volán — valamint a JATE. Mint a díj neve mutatja, a cél: közvetíteni a színházbarátok véleményét, elismerni a kiváló művészi teljesítményt, kifejezésre juttatni a Szegedben alkotó színházi művészek megbecsülését. A díjalapítók az évadzáró társulati üléseken kívánják átadni a 10 ezer forintos díjakat és az okleveleket.

S. E.

Púder nélkül

Régen rossz, ha a magunkfajta ember fél. Félek. Tartok attól, becítél-ják beszélgetőpartnerem az igazgatói irodába, elbeszélget vele az osztályfőnöke, a szakszervezeti főbizalmi elvtárs pedig azt mondja neki, nem kellett volna annyira elvetni a sulykot.

Bali Gabriella tizenhét éves, a 624. Számú Ipari Szakmunkásképző Intézet harmadéves növendéke. Három éve szakszervezeti tag, 1985-ben beválasztották az szmt-be. Szeretik, talán még dédelgetik is. A közelmúltban egy testületi ülésen a nyilvánosság előtt fel is szólalt.

— Miről beszéltél?

— Többek között elmondtam, hogy minden év végén az iskolában beszédik tőlünk a szakkönyveket. Amikor vizsgára kerül sor — három év után — nem tudunk mielőtt felkészülni. Jó volna, ha a tananyag egy könyvben jelenne meg. Beszél-

tem arról is, miért nem jelölnek ki a suliban egy dohányzóhelyet, enélkül mindenki a véceben pöfékel. A szakmai gyakorlataink kint az üzemekben zajlanak. A teljesítményünk után kellene, hogy kapjunk valamiképp pénzt, de hát olyan helyre tesznek bennünket, ahol nem lehet keresni. Mindenkinek elmegy a kedve a munkától. Sokszor ide-oda ugrottunk, szakszervezet nemigen tudunk végezni. Volt közöttünk egy hegedűkészítést tanuló srác. Csakhamar rájött, nem tud semmit. Kérte a főbizalmi segítségét, akinek az oktató elmondta, ha nem tetszik a munka, a fiú akár el is mehet. Szakszervezeti tagként évente fizetjük a sportdíjat, ami ötvenről százötven forint lett. Nem tudjuk, mi történhet a pénzünkkel, várjuk, hogy megépüljön a sportpályánk

— Odafigyeltek-e a szavakra, változott-e valami?

A kislány nagyot sóhajtott. — A napokban volt a suliban egy szakszervezeti fórum. Egyhangúlag úgy döntöttünk az osztályban, hogy semmit nem tesszünk szóva, mert hiába koptatjuk a szánkat, hiába írjuk le a gondjainkat, semmi nem változik.

— Kik tehetnének ez ellen?

— Én úgy látom, mindenki a másikra akarja átruházni a feladatot. Azt mondják egymásnak az emberek, ez nem az én hatásköröm, fordulj X-hez vagy Z-hez. X meg Z ugyanezt teszi.

— Csaldott vagy?

— Jobbnak, lelkesítőbbnek képzeltem a szakszervezeti munkát. Mint ahogy biztosan az is, csak hát én még nem találkoztam ezzel az oldalával. Egy szakszervezeti bizalminak ne

csak az legyen a dolga, hogy beragasztja a bélyegeket, hanem meg kellene ismertetni az embereket a jogaikkal. Sündörögjenek mindig az osztálytársaik, a munkatársaik körül, és vigyék a problémákat magasabb fórumokra. Most már tudom, nem elég valamit egyszer és egy helyen elmondani.

— Mit tudsz az szmt munkájáról?

— Az üléseken mindig nagyon komoly dolgokról esik szó. Ritkán látom az összefüggéseket, teljesen új nekem ez a munka. Én vagyok a legfiatalabb a testületben. Talán húszévesen többet megértenék. Egyébként nagyon kedves, segítőkész emberek.

— Hogy képzeld el a folytatást?

— Utolsó éves vagyok, foglalom sincs, hasznos-e az én szakszervezeti munkám. Szívesen folytatnám, de púder nélkül, őszintén. Ne tessék félni. amit elmondtam, az az igazság...

Bodzsár Erzsébet

Veres Péter-est

A zord időjárás miatt a múlt héten elmaradt, Veres Péter születésének 90. évfordulója alkalmából megrendezett, „En nem mehetek el innen...” című emlékműsort ma, csütörtökön este 6 órai kezdettel tartják meg a Bartók Béla Művelődési

Központban. Az íróról Czine Mihály irodalomtörténész beszél majd, közreműködik a Szegedi Nemzeti Színház két művésze, Mentés József és Kátó Sándor, a Bartók gyermekkórus tagjai pedig népdalokat énekelnek.